

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра ЕП та ОПД

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

Янковий О.Г.

“ ____ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»

на тему: «Резерви зниження собівартості продукції
(на прикладі ПАТ «Одескабель»)»

Виконавець:
студентка 44 гр. ФЕУП
Іллічова А. В.
Науковий керівник:
К. е. н. доцент
Літвінов О. С.

Одеса 2019

ЗМІСТ

стор.

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ І. СУТНІСТЬ ТА ВИДИ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1 Поняття та види витрат підприємства.....	7
1.2 Фактори та резерви зниження собівартості.....	14
1.3 Управління витратами підприємства.....	22
РОЗДІЛ ІІ. АНАЛІЗ РЕЗЕРВІВ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ПАТ «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	28
2.1 Загальна характеристика ПАТ «Одескабель».....	28
2.2 Аналіз основних результатів діяльності ПАТ «Одескабель».....	34
2.3 Аналіз собівартості продукції ПАТ «Одескабель».....	47
РОЗДІЛ ІІІ. РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ.....	56
3.1 Резерви зниження собівартості за рахунок модернізації обладнання..	56
3.2 Резерви зниження собівартості продукції при покупці опціону на мідь.....	60
ВИСНОВКИ.....	66
Список використаних джерел	70

ВСТУП

З наповненням ринку товарами і послугами зростає конкуренція, це змушує кожного учасника боротися за місце на ньому. Для цього необхідно підвищувати якість продукції та знижувати ціну на неї, тут виникає питання про собівартість. Собівартість продукції віддзеркалює усі сторони господарської діяльності підприємства, його успіхи і невдачі. Собівартість є одним з головних чинників формування прибутку і одним з важливіших елементів управління. Вона також є великим якісним показником роботи підприємства, тому що характеризує те, як підприємство використовує ресурси, якими воно розпоряжається. У зниженні собівартості зацікавлені не тільки виробництво, а ще й суспільство, тому що це показує ефективність виробництва і раціональність використання ресурсів суспільства.

Зниження собівартості є фактором підвищення рентабельності, зростання грошового накопичення, досягнення економічного ефекту, що призводить до успіху підприємства. У собівартості продукції, як синтетичному показнику, відображаються всі сторони виробничої і фінансово-господарської діяльності підприємства: ступінь використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, якість роботи окремих працівників і керівництва в цілому. Поряд з підвищенням якості продукції, зниження витрат на виробництво, багато в чому, визначає конкурентоспроможність підприємства, стійкість його фінансового стану, платоспроможність і кредитоспроможність клієнта банку.

Між розмірами величини прибутку і собівартості існує зворотна функціональна залежність. Чим менша собівартість, тим більший прибуток, і навпаки. Зекономлені кошти, одержані шляхом зниження собівартості, інвестуються в розширення і вдосконалення виробництва. Отже собівартість продукції є вагомим елементом аналізу виробничо-господарської діяльності підприємства.

Метою дослідження є вивчення поняття собівартості продукції, дослідження способів її формування та знаходження резервів зниження собівартості продукції на прикладі підприємства ПАТ "Одеський кабельний завод "Одескабель".

Досягнення цієї мети передбачає вирішення наступних **завдань**:

1. розкриття суті собівартості продукції, витрат підприємства;
2. виявлення факторів і резервів зниження собівартості продукції;
3. визначення необхідності системи управління витратами як елемента управління виробництвом;
4. розгляд та аналіз результатів основної діяльності ПАТ «Одескабель»;
5. аналіз собівартості продукції ПАТ «Одескабель»;
6. розгляд порядку визначення розміру зниження витрат на виробництво продукції;
7. визначення заходів щодо зниження собівартості продукції;
8. зробити розрахунок економічного ефекту від впровадження запропонованих заходів.

Об'єктом дослідження виступає ПАТ "Одеський кабельний завод "Одескабель". Основний вид діяльності - це виготовлення кабелів для міських телефонних мереж. Підприємство є одним з лідерів СНД з виробництва у відповідності до світових стандартів:

- телефонних кабелів зв'язку;
- волконно-оптичних кабелів;
- ЛАН кабелів.

Предметом дослідження є процеси формування поточних витрат підприємства та наявність резервів їх зниження.

Методами дослідження є метод спостереження, методи абсолютних та порівняльних переваг, табличне та графічне моделювання.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі, нормативні та методичні матеріали; монографії та статті різних авторів з досліджуваної проблеми. Основним джерелом практичного матеріалу, що використовується при написанні дипломної роботи, є звітні дані, методичні розробки, планові розрахунки за собівартістю продукції ПАТ "Одеський кабельний завод "Одескабель".

Структура і обсяг роботи. Бакалаврська робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (36 найменувань). Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 73 сторінок комп'ютерного тексту та містить 20 таблиць та 11 рисунків.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі бакалавра були проаналізовані теоретичні та практичні питання резервів зниження собівартості продукції підприємства. Основні результати дослідження полягають у наступному:

1. Проаналізовано сутність собівартості та витрат підприємства;

Собівартість продукції (робіт, послуг) - вартісна оцінка використаних в процесі виробництва природних ресурсів, сировини, матеріалів, основних фондів, трудових ресурсів та інших витрат на її виробництво і реалізацію. Собівартість є частиною вартості продукції і показує, у скільки підприємству обійшлося виробництво продукції.

Економічне розуміння витрат базується на проблемі обмеженості ресурсів і можливості їх альтернативного використання.

2. Проаналізовано фактори та резерви зниження собівартості продукції;

Під резервами зниження собівартості розуміють невикористані можливості позитивного розвитку чинників, що обумовлюють її динаміку. Мобілізація резервів зниження виробничих затрат здійснюється на базі взаємопов'язаних процесів, але водночас має самостійне значення.

Фактори зниження собівартості - це ті об'єктивні явища і процеси, які визначають динаміку витрат на виробництво і реалізацію продукції. Різноманіття зазначених чинників вимагає їх класифікації.

3. Розглянуто процеси управління затратами;

Управління витратами — це складний, багатоаспектний та динамічний процес, що включає управлінські дії, метою яких є досягнення високого економічного результату діяльності підприємства. При формуванні системи управління витратами необхідно враховувати їхні особливості, як економічної категорії. По-перше, це динамізм витрат, те, що вони постійно рухаються та змінюються. Так, у ринкових

умовах постійно змінюються ціни на закупні сировину та матеріали, комплектуючі деталі та вироби, тарифи на енергоносії та послуги. Тому витрати у статистиці розглядаються дуже умовно і без відображення їхнього рівня у реальному житті. По-друге, різноманіття витрат потребує застосування широкого спектра прийомів та методів в управлінні цими витратами, що ускладнюється відсутністю точності методів виміру та обліку витрат. Важливу роль відіграє та обставина, що витрати складно й суперечливо впливають на економічний результат.

4. Здійснений аналіз основних показників результатів діяльності ПАТ «Одескабель»

Протягом періоду 2014-2017 рр. спостерігається зростання величини доходу від реалізації продукції з 632048 тис. грн. до 1785245 тис. грн., тобто на 1153197 тис. грн. або на 182,45%. Протягом періоду 2014-2017 рр. спостерігається зменшення чисельності промислово-виробничого персоналу підприємства з 887 чол. в 2014 р. до 866 чол. в 2017 р. Основним видом продукції, що виробляє ПАТ "Одескабель", за рахунок продажу яких емітент отримав більше 10 відсотків доходу за звітний рік є кабельно-провідникова продукція. Обсяги виробництва якої в натуральному виразі:

- виробництво волоконно-оптичного кабелю – 495 011 км;
- виробництво LAN – 99 785 км;
- виробництво силового кабелю – 12 584 км.

У грошовому виразі:

- Волоконно-оптичні кабелі – 310 056 тис. грн;
- LAN кабелі – 473 951 тис. грн;
- Силові кабелі – 365 328 тис. грн.

У відсотках до всієї виробленої продукції:

- Волоконно-оптичні кабелі – 19,9%;

- LAN кабелі – 30,4%;
- Силові кабелі – 23,4%.

Таке зростання є наслідком розширення асортименту продукції та зростанням попиту на продукцію, а також ціни. Середньореалізаційні ціни на кабельно-провідникову продукцію коливаються в залежності від марко розміру від 612 до 1 582 351 грн/км.

5. Розглянуті резерви зниження собівартості продукції ПАТ «Одескабель»

Паралельно зі зростанням реалізації, спостерігається і зростання собівартості, а саме за період 2014-2017 рр. на 812002 тис. грн. або на 166,61%. Орієнтуючись на продукцію підприємства ПАТ «Одескабель» визначили собівартість одного км LAN – кабелю, згрупувавши витрати, які пов'язані з виробництвом за наступними статтями калькуляції. У 2017 році в порівнянні з 2014 роком витрати на сировину та матеріали зросли на 1798 грн або на 3,82 %, а собівартість 1 км LAN – кабелю виросла на 2160 грн з 2590 грн до 4750 грн.

6. Запропоновані заходи щодо зниження собівартості продукції підприємства ПАТ «Одескабель»

Для того, щоб знижувати відходність та браковані вироби на виробництві, підвищувати якість продукції, що виготовляється, було прийняте рішення провести модернізацію наявного обладнання та впровадження нового прогресивного обладнання, а саме оновити обладнання для накладення оболонки на LAN-кабель, також з метою механізації і автоматизації виробничих процесів. За рахунок модернізації обладнання та зниження відходності, обсяг реалізації збільшиться на 178524,5 тис. грн. або на 10%, при цьому, собівартість зменшиться на 5,18%. Але, не зважаючи на це фінансовий результат збільшиться на 11,90%, або на 10193 тис. грн. при умові збереження затратомісткості продукції на рівні 2017 р.

Так як простежуються сезонні зміни ціни на мідь, доцільно придбати опціон на мідь та за рахунок різниці у ціні знизити витрати на виробництво окремих відів кабелю. Зміна середньої ціни міді за 12 місяців: -1 036,7 USD (-15.2%). За досліджуваний період ціна впала з 6826,8 до 5789.9 USD. За таких умов є можливість заощадити 5,51% та отримати чистий прибуток у розмірі 50510 USD чи 1353162, 9 грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дзога С. В. Шляхи зниження собівартості продукції в сучасних умовах діяльності організації / С. В. Дзога / Інноваційна наука, 2015. - с. 22-24
2. Дерій В. А. Економічні показники витрат підприємства та собівартості продукції в обліку, статистиці й аналізі / В. А. Дерій, С. Ю. Попіна // Облік і фінанси. - 2015. - № 2 (68). - С. 15-21.
3. Собівартість продукції [Електронний ресурс] // Енциклопедія економіста. - 2016. - Режим доступу: <http://www.grandars.ru/college/ekonomika-firmy/sebestoimost-produkcii.html>
4. Порядок формування собівартості готової продукції [Електронний ресурс] // Інтернет консультант.- 2005-2017.- Режим доступу: [http://cons.parus.ua/_d.asp? R = 00LBN080178941e8fbe14faafb8cd2759bada](http://cons.parus.ua/_d.asp?R=00LBN080178941e8fbe14faafb8cd2759bada)
5. Котикова О. І. Собівартість у системі чинників конкурентоспроможного виробництва продукції рослинництва / О. І. Котикова, Р. І. Ярошенко, А. В. Зеленько // Інноваційна економіка. - 2016. - № 5-6 (63). - С. 134-141.
6. Горкавий В.К., Герасименко Ю.С. Формування собівартості продукції та ефективності витрат в сільськогосподарських підприємствах: монографія / В.К. Горкавий, Ю.С. Герасименко. – Х., 2015. – 239 с.
7. Собівартість продукції, напрямки та шляхи її зниження [Електронний ресурс] // 2009.- Режим доступу: <http://www.falcovet.ru>
8. Формування собівартості: основи калькулювання [Електронний ресурс] //Влада Карпова, к. Е. н., експерт /ЛІГА:ЗАКОН.- 2010-2017.- Режим доступу: http://bz.ligazakon.ua/magazine_article/BZ009198
9. Економіка підприємства: навч. посібник / В.П. Волков [и др.]; під загальною ред. А.І. Ільїна. - 2-е изд., Испр. - М .: Нове знання, 2015. - 672 с.

10. Лазаревич, М.І. Собівартість продукції на підприємстві / М.І. Лазаревич // Економіка. Фінанси. Управління. - 2012. - №2. - 35-40.
11. Славник, Д.В. Цільове управління витратами як основа стратегії бізнесу / Славник Д.В. // Економіка. Фінанси. Управління. - 2016. - №4, С.51-55
12. Радіонова Н. Й. Науково-методичні підходи до пошуку резервів зниження виробничих затрат на підприємстві / Н. Й. Радіонова // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія "Міжнародні економічні відносини та світове господарство". – 2017. – Вип. 13, Ч. 2. – С. 95-99.
13. Енциклопедія з економіки / [Варламова Т. П., Васильєва Н. А., Неганов Л. М., Сарафанова Е. В., Шаш Н. М.]. - Економіка організація і планування виробництва. - Експо, 2012. - 816 с.
14. Манілич М. І. Собівартість продукції : теоретичний аспект [Електронний ресурс] / М. І. Манілич, О. В. Миронюк. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum%20/ZnpEn/2012_8/01SPTA.pdf.
15. Завгородній В. П. Бухгалтерський облік в Україні : [навч. посібник] /. В. П. Завгородній. – К.: А.С.К., 2002. – 847 с.
16. Шегда А. В. Економіка підприємства : Навч. посіб. / Шегда А. В. – К. : Знання, 2005. – 431 с.
17. Економічні фактори, що впливають на собівартість продукції промислового підприємства: матеріали міжнародної наукової конференції [“Формування сучасної економічної середовища: переваги, ризики, механізми впровадження”], (Київ, 29 квітня, 2016) / О. В. Коваленко, Г. Ю. Острік.- с. 121-123
18. Лойко В. В. Система управління витратами промислового підприємства / В. В. Лойко, Б. О. Журовський. - Міжнародний науковий журнал // № 1, 2016. - с. 59-62

19. Градов, А.П. Економічна стратегія фірми [Текст]: навчальний посібник / А.П. Градов. — С.-Пт.: Видавництво «Спеціальна література», 1995. — 416 с.
20. Лойко Д.М. Організація витрат промислового підприємства /Д.М. Лойко, Р.А. Смоляр // Перспективи розвитку України в умовах глобальної кризи: збірник матеріалів Міжн. наук. — практ. Інтернет-конференції 13–14 червня 2013 р., м. Дніпропетровськ — Днепропетровськ: «Герда», 2013. — С. 91–93.
21. Бойчик, І.М. Економіка підприємства [Текст] / І.М. Бойчик. — К.: Атіка, 2006. — 527 с
22. Славник, Д.В. Цільове управління витратами як основа стратегії бізнесу / Славник Д.В. // Економіка. Фінанси. Управління. - 2016. - №4, С. 51-55
23. Гордановська, В.П. Зниження собівартості продукції в умовах інтенсифікації виробництва [Текст]: моногр. / В.П. Гордановська. — К.: Техніка, 1990. — 117 с.
24. Грінченко Р.В. Розвиток теоретичних концепцій першопричин циклічних коливань в економіці// Регіональна економіка: сучасна теорія і практика управління. — Т.14, Вип. 3(31): збірка наукових праць. — Одеса: Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, 2015. - № - С.74-85.
25. Грінченко Р.В. Світовий досвід регулювання впливу циклічних коливань на розвиток економіки/ Р.В. Грінченко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. — Одеса: ОНЕУ. — 2015. - № 4(224). — С. 25–32.
26. Єгунов Ю. А. Деякі аспекти аналізу беззбитковості та окупності інвестиційних проектів //Ю. А. Єгунов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 6 / Одес. держ. екон. ун-т.- Одеса: АТЗТ ІРЕНТТ, 2000. — С. 75-79.

27. Кошельок Г.В. Сучасний стан і перспективи розвитку оптової торгівлі в Україні / Кошельок Г.В. // Інтелект ХХІ. – 2018. – № 1. – С. 80-85.
28. Єгунов Ю. А. Про логіку побудови техніко-економічних розрахунків у бізнес-плануванні //Ю. А. Єгунов // Вісник соціально-економічних досліджень. Збірник наукових праць. Вип. 12 / Одес. держ. екон. ун-т. - Одеса: ОДЕУ, 2002. - С. 163-166.
29. Літвінов О.С. Проблеми визначення сутності економічної ефективності / О.С. Літвінов, А. Журенко // Науковий вісник Одеського національного економічного університету. – Науки: економіка, політологія, історія. – 2017. - №6 (248). – с. 67-81. Режим доступу: [http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_6_\(248\)_2017.pdf](http://n-visnik.oneu.edu.ua/files/archive/nv_6_(248)_2017.pdf)
30. Єгунов Ю. А., Єгунова І. М. Об одном из подходов к решению «вечной» проблемы распределения косвенных затрат //Ю. А. Єгунов, І. М. Єгунова // Економіст. – 2012. - №1. - С. 28-33.
31. Орленко О. М. Зменшення впливу сезонності виробництва на продуктивність праці за допомогою стратегії диверсифікації /І. М. Танасюк, О. М. Орленко / Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна Інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / за ред. І М. Посохова, П. Г. Перерви, О. Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. - Харків: НТУ «ХПІ», 2016. - С. 299-313.
32. Сукач О. О. Удосконалення оцінювання ефективності праці на промислових підприємствах / О. О. Сукач // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 5 (167). – С. 405-412.
33. Сопенюк О. М. Сучасний стан факторів підвищення продуктивності праці у промисловості України / М. Сопенюк О. М. // Науковий вісник. Одеський державний економі університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науки: економіка, політологія, історія. – 2006. – № 7 (27). – С. 74-82.

34. Орленко О. М. Найвпливовіші фактори зростання продуктивності праці вітчизняних підприємств / Орленко О. М. // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2011. – №4, Т.2. – С. 203-207.
35. Капталан С. М. Теоретичні аспекти формування політики зовнішньоекономічних зв'язків на регіональному рівні та напрями їх розвитку в Україні / С. М. Капталан // Економічний простір : зб. наук. пр. – 2015. – № 98. – С. 16-24.
36. Грінченко Р.В. Теоретичний базис адаптації діяльності підприємств// Економічний простір. – Дніпро: ПДАБА. – 2017. - №123. – С. 144-154.